XANDER DE RYCKE

Nostalgicus Cabarectus

Opgedragen aan

Geert Faes
(1972-2025)
Meester in alles, en een van de hoogtepunten
van het Meetjesland in de jaren 90 en 00

Inhoud

7 Foreword
9 Inleiding

15 Energiedranken
23 Eten aan huis
31 Flippo's
39 Dutroux
49 Fysieke media
61 Foto's
71 MTV
81 Knikkers
89 Openbare toiletten
99 Piraterij
109 Pokémon

119 Postorderbruid
127 Porno
137 Huisdieren
145 Dierenparken
155 Gameconsoles
165 De weg vinden
175 Kermis
185 Kindertelevisie
197 Sneukelen
209 Op grootmoeders wijze
221 Videotheek

232 Nawoord
236 Dankwoord

Foreword

I may be breaking some sort of rule by starting a foreword with a 'backword'. However, I thought it would be useful for you to understand how Xander and I met. Having retired to 'a sleepy little village' (as Xander puts it, which couldn't be further from the truth!) called Blewbury in Oxfordshire, I had left behind the world of business, animation studios, design, direction, film festivals etc. Thus, I was happily enjoying and participating in village life.

Some years ago I received a forwarded email from the editor of our village magazine: 'I am looking for Elphin Lloyd-Jones and my research tells me that he lives in Blewbury. Please could you send me details on how to contact him?' Within an hour I received the same email forwarded to me from the village theatre group. Intrigued by this persistence, I researched the sender and apart from discovering that Xander was a real person and a very well known comedian in Belgium, his biography also told me that he had never known his father. I decided to test the veracity of his comedic credentials by sending him this email:

'OK. You've found me. I trust this quest of yours does not involve a paternity case!'

A short while later Xander rang me and explained that, thankfully, I was 'in the clear' regarding the paternity issue, but that the real purpose of his search was to find the person who had designed and directed the animated shows *The Animals of Farthing Wood* and *Noah's Island* which, he said, had a profound effect upon him during his childhood. He explained that he wanted to create a podcast about how the films were created and would I be willing to be interviewed. I agreed. 'Splendid,' he replied, 'I'll be in your village on Wednesday.' This is someone who doesn't mess about, I thought… I like it! Within minutes of walking into my home Xander became a lifelong friend. If that sort of thing has ever happened to you, trust me, the fates have smiled upon you. I soon appreciated his open, frank and honest nature. A compassionate human being with the gift for communicating his thoughts, experiences and feelings through the wonderful medium of humour. You will find all of that in this book, which I hope you will enjoy.

Elphin Lloyd-Jones

Blewbury, Oxon
September 2026

Inleiding

Net zoals bij mijn zaalshow *Back to the Beginning* voel ik mij verplicht om te openen met de mededeling dat het vaderschap dit boek onmiskenbaar veroorzaakt en gevormd heeft. Dwepen met alle vormen van nostalgie was sowieso een van mijn handelsmerken, maar dat is alleen maar erger geworden de afgelopen drie jaar. Kinderen zijn zulke grote en aanwezige bladwijzers in je tijdlijn dat je onvermijdelijk alles aan hun bestaan afweegt en afmeet. Hoe was het ervoor en hoe was het erna? Als hij zo oud is, zal ik zo oud zijn. Wat deed ik toen ik zo oud was? Wat was mijn eerste…? Deze vragen passeren dagelijks sinds hij in mijn leven is. Dat hij mijn stand-up ging beïnvloeden, was duidelijk, maar dat ik steeds vaker en uitgebreider begon te mijmeren over mijn verleden en jeugd, daar was ik niet op voorzien.

Een heel groot deel van mijn opgroeien heb ik de afgelopen jaren kunnen verwerken in zaalshows, in mijn biografie en zelfs op de bank bij mijn therapeut. Het is nu pas dat ik

mij begin vast te klampen aan de goede momenten en de fijne herinneringen. Ik kan vaker milder terugblikken, dus het ideale moment was aangebroken om dit boek te schrijven. Je mag het als een compagnon zien voor mijn nieuwe zaalshow, maar het leest perfect los daarvan. Ik heb het geschreven voor mijn leeftijdsgenoten, maar hopelijk ook voor de generaties na mij, die de millennials langzaamaan als fossielen beginnen te behandelen. Ik moet het ze nageven: als ik sommige dingen teruglees, kan ik ze vaak geen ongelijk geven. Alles van de hippe jaren 00 ziet er al gruwelijk gedateerd uit, en in de jaren 90 beeld ik mezelf intussen in als een van de minderjarige fabriekswerkertjes in een Charlie Chaplin-film.

In dit boek spring ik door middel van persoonlijke anekdotes en belevingen heen en weer tussen het heden en de decennia van mijn jeugd, op zoek naar antwoorden op vragen zoals 'Was het vroeger beter?' en 'Wat is nu duidelijk beter?'. Die zoektocht naar antwoorden komt op de tweede plaats na mijn echte doel. Een fijne nostalgische trip maken in de vorm van een boek dat je kan oppikken voor een paar bladzijdes, dat je hopelijk eens luidop doet gniffelen en vaak doet denken: just!

Dus maak je klaar om nogmaals met mij mee te gaan naar die stille groene achtertuin in Oost-Vlaanderen dat ze het Meetjesland noemen. We landen daar ergens tussen 1990 en 2010. Onze schermen zijn groot en lomp, ons leven is nog niet online en er is maar één ding lelijker dan de kledij en dat zijn de kapsels. Het wordt soms schrijnend, op het randje van bitter, maar vaker zal het liefdevol zijn met een knoert van een roze bril op mijn neus. 'Siri! Speel "Gangsta's Paradise" van Coolio en L.V.!' Just, die bestaat nog niet.

Xander

Carbonated Taurine Drink
Serve Ice Cold
ENERGY
With Taurine.
250mL

Energie-dranken

Een paar jaar geleden heb ik Stefaan Bettens ontmoet. Stefaan is de CEO van Jet Import, een drankenverdeler die onder andere Red Bull heeft geïntroduceerd in België in 1996. Stefaan was fan van mijn comedy en heeft mij op een dag ontboden in West-Vlaanderen om kennis te maken en te zien of er eens een sponsordeal mogelijk was in de toekomst. En zo zit je dan ineens aan tafel met je manager en een van de succesvolste maar ook vriendelijkste CEO's in Vlaanderen in een restaurant dat grenst aan de luchthaven van Wevelgem. Je weet dat iemand succesvol is als bepaalde grappen aan hem voorbijgaan omdat hij het sarcasme in de zin niet herkent. Op een gegeven moment stond Stefaan op, omdat hij nog een afspraak had en een lange autorit voor de boeg. Met zicht op het tarmac grapte ik: 'Je kan nog altijd de helikopter pakken hé.' Stefaan staarde even voor zich uit alsof hij het overwoog en antwoordde doodnormaal: 'Nee, ik denk dat ik vandaag sneller ga zijn met de auto.' Red Bull geeft je vleugels, maar Stefaan heeft ze duidelijk niet nodig.

Voordien kregen we een kleine privétour van het bedrijf. Beeld je daar niet te veel spectaculairs bij in, dat zijn voornamelijk magazijnen vol met meer pallets Red Bull dan je ooit in je leven gezien hebt. Ik heb de bron van Red Bull niet kunnen zien, dus we kunnen nog steeds niet bevestigen of het effectief gemaakt wordt of geoogst uit de 'uier' van een rode genetisch gemanipuleerde stier. Tijdens de wandeling kon ik het toch niet laten om op te merken dat ik de aantrekkingskracht van energiedrankjes nooit goed gesnapt heb. 'Kijk, toen ik op kot zat om te studeren, dronken wij een volledige fles cola om wakker en actief te blijven. Nu drink je gewoon een Red Bull. Het is rap meegenomen, rapper opgedronken en op zich gezonder dan een liter cola', zei Stefaan.

Ik knikte instemmend alsof ik ervaring had met studeren of op kot zitten. Ik beeld mij in dat op kot zitten een beetje zoals een internaat is, maar met meer Aïki Noodles en meer HPV. De waarheid is dat ik het niet zo goed doe op die dingen. Als ik er drink, is het liefst de zerovariant zodat ik nog de illusie heb dat het gezonder is, maar meestal smaakt iedere slok alsof mijn gebit gaat barsten tot in mijn schedel. Ik weet niet wat het is, maar zoveel cafeïne in één keer, dat zet toch al mijn ongediagnosticeerde hersenaandoeningen op scherp. Tegen het einde van de dag vind je mij terug boven in de gordijnen terwijl ik de locatie van het ontbrekende paneel van *Het Lam Gods* in het plafond aan het krabbelen ben.

Mijn probleem is vooral dat ik denk dat de twee grootste klantengroepen pubers zijn en mensen die graag naar Tomorrowland gaan. Die laatste groep is een beetje een verloren zaak, maar ik kan het niet aan als ik op straat een veertienjarige zie lopen met een blik Golden Power. Ik heb altijd zin om te roepen: 'Waar heb jij nog energie voor nodig? Zware dag op kantoor? De papieren moeten op tijd op de baas zijn bureau liggen, Joshua?' Ik geef toe dat een deel van die frustratie komt doordat ik nu een oude vermoeide man ben en doordat ik al eens het effect van suiker op mijn peuter heb gezien. 'Ah ja, meneer. Er was een klasgenootje jarig en ze hebben een beetje cake en fruitsap gehad.' Ah, dat verklaart waarom we hem tot 22 uur hebben moeten neerworstelen alsof hij een exorcisme kreeg.

Houd u vast, vader gaat het hier eens uitleggen. Ik denk dat de jeugd energiedrankjes 'cool' vindt. Ja, ik moest ook even overgeven van die laatste zin, want ik klonk als een oude columnist die bang is van de wereld om hem heen. Maar dat was wel ons buikgevoel toen Red Bull zijn kleuren liet zien in Vlaanderen, al die jaren geleden. 'Ne Red Bull' werd meteen een gegeven. We wisten niet exact wat het deed met je of hoe het voelde om er eentje te drinken, maar we snapten allemaal dat het je veranderde. Je werd er wild van! Zot! Het gaf je vleugels! Er werd over gesproken op televisie en in de kranten, want de meningen erover waren verdeeld. Ouders werd aangeraden om hun kinderen geen Red Bull te laten drinken en er hing al snel dezelfde sfeer rond als bij alcohol of sigaretten. Een groot verschil: het was niet officieel verboden om Red Bull te verkopen aan kinderen onder de zestien jaar. Winkeluitbaters maalden er niet om of ze er nu eentje verkochten aan een vermoeide truckchauffeur of aan een snotneus met een Kipling-boekentas.

Ik zal nooit vergeten hoe we allemaal nerveus ons kleingeld hadden samengelegd om een Red Bull te kopen in broodjesbar De Smulstal in Eeklo. Eentje naar binnen op missie, de rest buiten door het raam aan het kijken om te zien of het allemaal goed verliep. Eens de gouden vloeistof in ons bezit was, waren we zo rap mogelijk het bos in. Ik besef net dat het een typische Vlaamse zegswijze is, 'den bos in zijn', om uit te drukken dat je weg bent of gaat vertrekken. Maar vroeger als we iets stiekem gingen doen, zochten we effectief een stukje bos op. Sigaretje roken? Seksboekje tonen? Fles Passoã delen? Het bos in! Dus daar stonden we dan met vier man rond een Red Bull in het bos. We waren ervan overtuigd dat er meteen een volwassene op ons zou zijn afgestormd om het uit onze handen te slaan, hadden we het gewoon op straat opengedaan. Ik hoef niet rond de pot te draaien: dit verhaal eindigde zoals verwacht teleurstellend. Daar stonden we dan alle vier naar elkaar te kijken met een kwart blikje Red Bull in onze maag. Verward omdat we niets voelden, teleurgesteld omdat het vooral smaakte naar hoe een nieuwe dvd-speler ruikt gemengd met een zak suiker.

Dat heeft ons niet ontmoedigd om daarna toch alles te blijven proberen wat ze op de markt brachten, want na de hype van Red Bull kon de rest niet uitblijven. De ene agressieve kleur na de andere verscheen op de schappen met nonsenswoorden op die gevolgd werden door meerdere uitroeptekens – want het kon niet luid genoeg zijn. De meest memorabele blijft voor mij de Bomba. Een granaatvormig glazen flesje met daarin een vloeistof in een kleur die ik zou beschrijven als 'Nucleaire Winter Geel'. Een volwassene ziet dat en denkt: nope, geen maagzuur voor mij vandaag. Kinderen zien dat en bij hen gaat geen enkele alarmbel af. Die zien munitie gevuld met koelvloeistof en denken: cool, hoeveel kost dat en welke smaak is dat?

Als gebruiker van de eerste generatie energiedranken verbaast het mij nog steeds dat het een ding is gebleven en dat er effectief nog nieuwe bijkomen. Iemand stak mij recent een blik Monster Energy Drink in de handen en ik wist oprecht niet wat er gebeurde. Ik dacht eerst dat ze een obus uit de Tweede Wereldoorlog hadden gevonden die ik moest bijhouden. Toen mijn ogen gewend waren aan de botsautokunst op het blik, had ik door dat het een agressieve halve liter energiedrank was. Een halve liter! Ik heb een Red Bull nodig om wakker te blijven halverwege het drinken van een Monster Energy Drink. 'Het is vlotter binnen dan een volledige fles cola', zei Stefaan tegen mij. Ik houd mijn hart vast, want ik zie de obese buurjongen binnenkort al rondrijden op zijn fatbike met een infuusnaald in zijn arm en daaraan een gigantische zak van twee liter fluogroene vloeistof. 'BAXXXTER!!! Nu met appelsmaak!'

MELK

Eten aan huis

Nee, dit is geen hoofdstuk over de voorvaders van Deliveroo of Uber Eats in Vlaanderen. Als we denken aan eten aan huis laten brengen, dan gaan onze gedachten meteen naar de dode ogen van Habib die zich net kapot gefietst heeft om je sushi in zijn vierkante rugzak zo rap mogelijk tot aan jouw deur te brengen. En dat allemaal voor een minimum aan loon, fooi of menselijk contact, omdat jij geen zin had om nog een propere broek aan te doen. Tenzij je in een grote stad woonde of ouder en zorgbehoevend was, kwam er vroeger bitter weinig volk een volledige maaltijd aan huis brengen. Ik keek toch vaak met grote ogen naar Amerikaanse films waar pizzakoeriers even normaal in het straatbeeld waren als de postbode of de ijskar. Ik denk, moest je toen in Zelzate uitgelegd krijgen wat het idee achter een pizzakoerier was, dat je daarna moest beginnen uitleggen wat een pizzeria was en waar we eentje konden vinden. Ik betwijfel zelfs of je vandaag op mijn oude adres al een pizza zou kunnen

laten leveren. Het dichtst bij Deliveroo daar is een suikerbiet die van een passerende tractor rolt.

Waar ik het wel wil over hebben, is de glorieuze tijd toen elke soort drank en spijs apart aan huis gebracht werd. Ik besef volledig dat ook nu heel veel supermarkten aan huis leveren, maar daar heb ik het niet over. Vroeger kwam ieder ding apart bij mijn grootouders terecht. Melk en eieren kwamen van de melkboer, en nog specifieker, bij ons kwamen ze van 'den Boer'. Vraag mij niet van welke boerderij hij kwam of wat die man zijn naam was, maar wekelijks dropte hij bij ons verse melk en eieren. Grote blanco flessen met daarin 'melk' werden op onze deurdrempel geplaatst. Was dat volle, halfvolle of magere? Dat deed er niet toe, het ging van de fles recht in het gerecht of onze maag. Geen labels om te lezen, geen allergenen. Mensen die op de koffie kwamen, konden melk krijgen, maar het was steeds dezelfde soort uit dezelfde fles. Haver-, kokos- en amandelmelk waren nog maar een flikkering in de ogen van allergische kleinkinderen.

Ik vroeg onlangs aan mijn nonkel het recept van mijn grootmoeders rijstpap en hij moest toegeven dat – hoewel hij de perfectie kon benaderen – het nooit volledig haar recept zou zijn. Ze maakte haar rijstpap altijd met ongepasteuriseerde melk van de boerderij. Ik herinner mij de boer nog die iedere zomer aan de deur leverde. Zelfs geen fles, gewoon een grote open kan met daarin melk die zou kunnen dienen als cementvervanger tijdens het bouwen. Tegenwoordig kennen we rauwe melk als iets waar de Amerikaanse president Trump zijn minister van Volksgezondheid mee dweept. Los van het feit dat je niet klakkeloos de mening moet volgen van iemand die eruitziet als een oude lederen zetel in een jeansbroek en klinkt als een zak grind in een droogkast, moet je in deze tijd niet te veel klieren met ongepasteuriseerde melk. Maar ik kan je wel zeggen: ik heb er best wel wat salmonella en E. coli voor over om nog eenmaal de rijstpap van mijn grootmoeder te proeven.

Drank werd geleverd door de brouwer of de lokale drankencentrale. Vandaag zie je vooral brouwers leveren aan de horeca, maar er was een mooie tijd dat ze stopten bij de mensen thuis om een bak bier en cola binnen te steken. In Zelzate waren we vaste klant bij Drankcentrale Lievens op de Assenedesteenweg. Intussen zijn ze na meer dan vijftig jaar gesloten, maar het gebouw heeft een enorme indruk op mij nagelaten. Niet alleen was het een voormalige dancing met als grootste wapenfeit een optreden van Ike en Tina Turner, het was voor mij ook een magische plaats om in rond te waren. Ik weet nog hoe ik op de platte kar zat terwijl we steeds dieper het labyrint van bakken bier en frisdrank ingingen. Ik voelde mij precies de *Ark of the Covenant* die op het einde van *Raiders of the Lost Ark* in dat magazijn werd gestockeerd. Tot op vandaag probeer ik nog steeds al mijn drank te halen bij de lokale drankencentrale. Niet alleen kan ik uren verdwalen tussen al die bakken, maar ik vind ook dat er een soort beloningssysteem wordt getriggerd in mij iedere keer als ik mijn bakken leeggoed terugbreng. Ik sta daar dan van: 'Ik heb alles opgedronken! Wat krijg ik in ruil?' Niets natuurlijk, behalve de korting van het leeggoed en potentieel diabetes als ik zo frisdrank blijf drinken.